

บทที่ 4

ศักยภาพ นโยบาย/แผนงาน และผลกระทบจาก เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC)

จังหวัดมุกดาหาร

4.1 สภาพทั่วไป

จังหวัดมุกดาหารอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ระยะทางประมาณ 624 กิโลเมตร มีพื้นที่ 4,339.83 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,712,394 ไร่ สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง เป็นเมืองหน้าด่านชายแดน มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทย กับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ความยาว 72 กิโลเมตร และมีพื้นที่ที่แม่น้ำโขงไหลผ่านกว้างที่สุดของประเทศไทย คือมีความกว้างถึง 1,600 เมตร โดยมีสะพานมิตรภาพ 2 เป็นสะพานข้ามแม่น้ำโขงเชื่อมไทย-สปป.ลาว ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการเป็นเมืองการค้าการท่องเที่ยวชายแดน อาจถือได้ว่าเป็นประตูสู่อินโดจีนด้านตะวันออก สามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศเวียดนามและจีนตอนใต้ได้ นอกจากนี้จังหวัดมุกดาหารยังมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และมีชนบทนิยมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม โดยมีวัฒนธรรมพื้นเมือง 8 เผ่า ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ประกอบด้วย ชาวไทยอีสาน ชาวผู้ไทย ชาวข่า ไทยกระโซ่ ชาวไทยกะเลิง ไทยแสก ไทยย้อ และไทยกุลา

ประชากร มีจำนวนทั้งสิ้น 336,107 คน แยกเป็นเพศชาย 168,157 คน เพศหญิง 167,950 คน มีจำนวนครัวเรือน 88,180 ครัวเรือน โดยมีประชากรในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร 34,472 คน แยกเป็นเพศชาย 17,018 คน เพศหญิง 17,454 คน จำนวนครัวเรือน 11,912 ครัวเรือน

การปกครอง มีการแบ่งเขตการปกครองเป็น 7 อำเภอ 53 ตำบล 526 หมู่บ้าน 1 เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล 48 แห่ง การบริหารราชการส่วนกลางประกอบด้วยหน่วยราชการส่วนกลางจำนวน 50 หน่วยงาน และหน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาคจำนวน 28 หน่วย

อาณาเขต ทิศเหนือ ติดอำเภอธาตุพนม อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร ทิศใต้ ติดอำเภอขามุนาม จังหวัดอำนาจเจริญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร อำเภอหนองพอก อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ทิศตะวันออก ติดแขวงสะหวันนะเขต ประเทศ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นเขตแดน ทิศตะวันตก ติดอำเภอ กุฉินารายณ์ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ และอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

การคมนาคม ทางบกโดยใช้ถนนเพียงอย่างเดียว มีทางหลวงแผ่นดินเชื่อมโยงระหว่าง จังหวัดมุกดาหารกับจังหวัดใกล้เคียงทุกจังหวัดเป็นเส้นทางถนนลาดยางใช้ได้ทุกฤดูกาล ส่วนถนน เชื่อมโยงระหว่างอำเภอกับตำบลและหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรังหรือเป็นถนนดินอัดแน่น ทาง หลวงสายสำคัญ ได้แก่

ทางหลวงแผ่นดินสาย 212 : ยโสธร-มุกดาหาร-นครพนม

ทางหลวงแผ่นดินสาย 2042 : มุกดาหาร-กาฬสินธุ์-ขอนแก่น เป็นแนวเส้นทางที่จะได้รับ การพัฒนาให้เป็นเส้นทางเชื่อมโยงทางเส้นเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (EWEC)

ทางหลวงแผ่นดินสาย 2034 : มุกดาหาร-อำนาจเจริญ

ทางหลวงแผ่นดินสาย 2104 และ 2287 เชื่อมจากทางหลวงแผ่นดินสาย 212 กับ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ กับอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

ทางหลวงแผ่นดินสาย 2277 เชื่อมจากทางหลวงแผ่นดินสาย 2034 กับ อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ไปยัง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

ทางน้ำ มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สำคัญที่สุดของจังหวัดมุกดาหาร ส่วนใหญ่ จะใช้ในการข้ามฟาก อ.เมือง อ.ดอนตาล และ อ.หว้านใหญ่ จ.มุกดาหาร ไปยังฝั่งตรงข้ามเป็น ประเทศ สปป.ลาว แต่มีการใช้บ้างในการคมนาคมระหว่างหมู่บ้านต่างๆ ในเขตอำเภอที่ติดกับแม่น้ำ โขงโดยจังหวัดมุกดาหารมีท่าเทียบเรือโดยสารข้ามฟากของประชากรทั้งสองประเทศ จำนวน 1 ท่า ตั้งอยู่ที่ถนนสำราญชายโขง อ.เมือง จ.มุกดาหาร และมีสะพานมิตรภาพ 2 เชื่อมโยงระหว่าง มุกดาหารไปยังแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว ซึ่งเป็นเส้นทางสำคัญในการขนส่งสินค้าและการ ท่องเที่ยว โดยจะมีรถโดยสารประจำทางระหว่างประเทศ

การสื่อสารและโทรคมนาคม มีที่ทำการไปรษณีย์จำนวน 29 แห่ง ได้แก่ อำเภอเมือง มุกดาหาร 7 แห่ง อำเภอดำชะอี 2 แห่ง อำเภอดอนตาล 6 แห่ง อำเภอดงหลวง 3 แห่ง อำเภอหว้าน ใหญ่ 2 แห่ง อำเภอโนนศิลา 8 แห่ง และอำเภอหนองสูง 9 แห่ง โทรศัพท์ของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ได้เปิดชุมสายให้บริการ 37 ชุมสาย

สื่อมวลชน มีผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ที่ช่วยให้ข้อมูลข่าวสารแก่ ประชาชน และยังมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจำหน่ายเป็นรายปักษ์คือ หนังสือพิมพ์มุกดาหาร และสถานีวิทยุและสถานีวิทยุชุมชน จำนวน 32 แห่ง

สภาพเศรษฐกิจทั่วไป ของจังหวัดมุกดาหารในปี 2550 มีการขยายตัวร้อยละ 7.4 เพิ่มขึ้น จากปี 2549 ที่มีการขยายตัว ร้อยละ 4.7 ซึ่งเป็นผลมาจากการผลิตในภาคการเกษตรและนอกภาค การเกษตร โดยมีการขยายตัวร้อยละ 7.0 และร้อยละ 7.5 ตามลำดับ การผลิตในภาคเกษตรมีการ ขยายตัวที่สูงอันเป็นผลจากสาขาเกษตรกรรม การปศุสัตว์ และการป่าไม้ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ

7.5 เนื่องจากผลผลิตข้าวและอ้อยมีปริมาณเพิ่มขึ้น ส่วนการผลิตนอกภาคการเกษตรได้ขยายตัวสูงขึ้นมาก เป็นผลมาจากภาคอุตสาหกรรม (การผลิตอาหารและเครื่องดื่ม) มีการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 29.5 ส่วนภาคการศึกษา การก่อสร้างและการคมนาคมขนส่ง พบว่ามีการขยายตัวได้ดีเช่นกัน

ด้านมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ณ ราคาประจำปี เพิ่มขึ้นเป็น 12,639 ล้านบาท จากที่มีมูลค่า 11,435 ล้านบาท เมื่อปีที่ผ่านมา นับเป็นอันดับที่ 5 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) เท่ากับ 37,426 บาทต่อปี เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 10²²

ปี พ.ศ.	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด : GPP (ล้านบาท)	ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว : GPP per capita (บาท/ปี)
2546	9,161	27,698
2547	9,818	29,503
2548	10,133	30,285
2549	11,435	34,045
2550 (p)	12,639	37,426

การศึกษา จังหวัดมุกดาหารมีสถานศึกษา จำนวน 300 แห่ง จำแนกตามสังกัดออกเป็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร 273 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการบริหารการศึกษาเอกชน 9 แห่ง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2 แห่ง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 8 แห่ง สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 1 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา 1 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2 แห่ง สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 2 แห่ง สังกัดเทศบาลเมืองมุกดาหาร 2 แห่ง มีนักเรียน/นักศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับ ปวส. หรือเทียบเท่า จำนวน 74,153 คน และมีครูผู้สอน จำนวน 3,927 คน อัตราเฉลี่ยนักเรียนต่อครูเท่ากับ 19:1

ศาสนา จังหวัดมุกดาหาร มีผู้นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 96.80 ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 0.2 ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 3 และมีศาสนสถานแยกได้ ดังนี้

ศาสนาพุทธ มีวัดในพระพุทธศาสนา จำนวน 164 แห่ง สำนักสงฆ์ 168 แห่ง และที่พักสงฆ์ 215 แห่ง ศาสนาคริสต์ มีโบสถ์คริสต์ 9 แห่ง ศาสนาอิสลาม มีมัสยิด 1 แห่ง

ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ประชาชนจังหวัดมุกดาหาร ยึดมั่นและสืบทอดประเพณี วัฒนธรรมอย่างเหนียวแน่นและต่อเนื่อง คนมุกดาหารเป็นคนใจดี กิริยามารยาท อ่อนน้อมถ่อมตน

²² ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (p : ข้อมูลเบื้องต้น)

และเอื้อเฟื้อ ซึ่งกันและกัน ซึ่งจากหลักฐานที่ได้รวบรวมไว้มีปรากฏถึง 8 ชนเผ่า ดังคำขวัญของมุกดาหาร ตอนหนึ่งว่า “แปดเผ่าชนพื้นเมือง” อันได้แก่ เผ่าชาวไทยอีสาน ชาวผู้ไท ชาวไทยข่า (บรู) ชาวไทยกระโซ่ ชาวไทยกะเลิง ชาวไทยแสก ชาวไทยย้อ และชาวไทยกุลา

ชาวมุกดาหารส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ และยังคงถือปฏิบัติสืบต่อกันมา คือ ฮีตสิบสอง ครองสิบสี่” และยังคงมีวัฒนธรรม ประเพณีของชนเผ่าที่ควรอนุรักษ์ ฟื้นฟู และยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ ประเพณีปิดบ้าน ประเพณีส่วงเฮือ ประเพณีแห่กันท์หลอน พิธีกรรมโซ่ถั่งบั้ง พิธีเหยา พิธีบายศรีสู่ขวัญ การรำदैยหัวดอนตาล การรำวงปู่ไท การลำผญา เป็นต้น

งานประเพณีที่สำคัญของจังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ งานประเพณีแข่งเรือออกพรรษา ระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต จัดขึ้นในวันขึ้น 13 – 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี งานกาชาด และงานประจำปีจังหวัดมุกดาหาร จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเดือนธันวาคม

การสาธารณสุข จังหวัดมุกดาหารมีจำนวนสถานบริการทางด้านสาธารณสุขของรัฐ/เอกชน ทั้งสิ้น 86 แห่ง แยกเป็น โรงพยาบาลรัฐ 7 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 1 แห่ง และสถานเฝ้าไข้ 78 แห่ง จำนวนบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข จำแนกได้ดังนี้ แพทย์ 44 คน ทันตแพทย์ 22 คน เภสัชกร 32 คน พยาบาล 506 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน 272 คน และมีจำนวนเตียงผู้ป่วยทุกโรงพยาบาล รวม 600 เตียง อัตราส่วนประชากร 7,752.23 คนต่อแพทย์ 1 คน อัตราส่วนประชากร 15,504.45 คนต่อทันตแพทย์ 1 คน อัตราส่วนประชากร 10,659.31 คนต่อเภสัชกร 1 คน อัตราส่วนประชากร 674.11 คนต่อพยาบาล 1 คน

4.2 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

โดยทั่วไปของอำเภอเมืองมุกดาหารจะมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นหลัก เนื่องจากมีความหนาแน่นและความหลากหลายมากที่สุดในตัวจังหวัด โดยทำการแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ พื้นที่ป่า พื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่ชุมชน

4.2.1 พื้นที่ป่า อำเภอเมืองมุกดาหารมีพื้นที่ป่า 570.95 ตารางกิโลเมตร กระจายอยู่ทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ของอำเภอ เป็นพื้นที่ภูเขาสูงที่อันเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาภูพานต่อเนื่องจากอำเภอค้ออี เป็นพื้นที่ป่าซึ่งได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ และพื้นที่อุทยานแห่งชาติมุกดาหารซึ่งได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ เกิดเป็นที่ราบระหว่างหุบเขาทางด้านทิศตะวันตก และที่ราบแคบๆ ขนานไปกับแม่น้ำโขง พื้นที่ต่อเนื่องระหว่างภูเขากับที่ราบมักถูกประชาชนบุกรุกเนื่องจากแรงกดดันจากที่ทำกิน

4.2.2 พื้นที่เกษตรกรรม อำเภอเมืองมุกดาหารมีพื้นที่เกษตรกรรม 571.78 ตารางกิโลเมตร กระจายอยู่ในเขตพื้นที่ราบ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา รองลงมาได้แก่ พื้นที่เพาะปลูกพืชไร่ ซึ่ง

มักจะเป็นบริเวณที่อยู่สูงถัดจากพื้นที่นาขึ้นไปเล็กน้อย มีทั้งอ้อยและมันสำปะหลังเพื่อป้อนโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ในพื้นที่

4.2.3 พื้นที่ชุมชน เป็นพื้นที่ตั้งถิ่นฐาน อาจแบ่งออกได้เป็นชุมชนชนบท และชุมชนเมือง พื้นที่ชุมชนเมืองมีเพียงแห่งเดียว ได้แก่พื้นที่เทศบาลเมืองมุกดาหาร ลักษณะพื้นที่ปลูกสร้างคล้ายนิ้วมือ (Fingerprint) ขยายตัวออกไปโดยรอบศูนย์กลางชุมชน ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินซึ่งมีแบบแผนการตั้งถิ่นฐาน 2 แบบคือ การตั้งถิ่นฐานในแนวยาว (Linear) ไปตามคันดินธรรมชาติริมแม่น้ำโขงซึ่งเป็นที่สูงกว่าที่ราบข้างเคียง และยังมีโอกาสในการทำประมงในแม่น้ำโขง หรือการทำการเกษตรตามเกาะต่างๆ ในแม่น้ำโขงหลังฤดูน้ำหลาก อีกแบบเป็นการตั้งถิ่นฐานแบบกระจายตัว (Scatter) เป็นหมู่บ้านเล็กๆ กระจายอยู่เป็นหย่อมๆ ตามที่โคกที่ดอนซึ่งอยู่สูงกว่าที่ราบโดยรอบท่ามกลางพื้นที่เกษตรกรรม เชื่อมโยงถึงกันโดยถนนแกนหลักที่เชื่อมโยงกับเทศบาลเมืองมุกดาหาร

4.2.4 พื้นที่ถือครองทำการเกษตร จำนวน 1,076,355 ไร่ และมีการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย และยางพารา

ข้าว -ข้าวเหนียว มีพื้นที่เพาะปลูก 435,287 ไร่ ข้าวเจ้า มีพื้นที่เพาะปลูก 117,688 ไร่

มันสำปะหลัง มีพื้นที่เพาะปลูก 100,704 ไร่

อ้อย มีพื้นที่เพาะปลูก 100,168 ไร่ โดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตอำเภอนิคมคำสร้อย อำเภอเมือง และอำเภอดอนตาล

ยางพารา พื้นที่เพาะปลูก 95,667 ไร่

4.3 วิเคราะห์ศักยภาพจังหวัดมุกดาหาร

รัฐบาลไทยก็ได้กำหนดให้จังหวัดมุกดาหารเป็นที่ตั้งของศูนย์การผลิตรวบรวมแปรรูปและกระจายสินค้า (Distribution Center) ในปี พ.ศ.2551 ดังนั้นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับนโยบายนี้ ได้แก่

4.3.1 ด้านคมนาคม เป็นจังหวัดที่เหมาะสมกับการกระจายสินค้าจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยจะสามารถกระจายสู่ตลาดแขวงสะหวันนะเขตของลาวได้สะดวกรวดเร็วขึ้น โดยการขนส่งสินค้า ผ่านด่านศุลกากรมุกดาหารไปยังแขวงสะหวันนะเขต จากนั้นส่งต่อไปชายแดนเวียดนามที่เมืองลาวบาว ผ่านเส้นทางถนนหมายเลข 9 ซึ่งมีทางออกถึงท่าเรือน้ำลึก “ดานัง” ของเวียดนาม เนื่องจากเส้นทางนี้จะใช้เวลาน้อยกว่าการขนส่งจากแหลมฉบังไปยังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งจะต้องใช้เวลามากถึง 7 วัน แต่ถ้าใช้เส้นทางขนส่งสินค้าผ่านจังหวัดมุกดาหารไปทางประเทศเวียดนามจะใช้เวลาเพียง 4 วันเท่านั้น ค่าขนส่งก็มีราคาถูกลง ส่งผลให้ต้นทุนสินค้าถูกลงด้วย นอกจากนี้มุกดาหารยังเร่งขยายเส้นทางการคมนาคมเป็นระยะเพื่อขยายถนนให้เป็นสี่เลนส์ สะดวกต่อการสัญจรเชื่อมโยงต่อจากจังหวัดขอนแก่น

4.3.2 ด้านอุตสาหกรรม ทิศทางการพัฒนาของจังหวัดมุกดาหารไม่ได้มุ่งเน้นในการเป็นเมืองอุตสาหกรรม โดยส่วนใหญ่ที่มีการดำเนินกิจการอยู่ในปัจจุบัน มักจะเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก อย่างไรก็ตามภาคอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต น่าจะเกี่ยวกับอุตสาหกรรมยางพารา เนื่องจากในจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอื่นในภาคอีสานมีการปลูกยางพาราเป็นจำนวนมาก ขณะที่ในประเทศลาวและเวียดนามก็มีการขยายพื้นที่ปลูกยางพารามากขึ้นด้วยเช่นกัน และทางประเทศจีนก็มีความต้องการการยางพาราเป็นจำนวนมาก การจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมด้านยางพาราขึ้นในจังหวัดมุกดาหารจะเกิดผลดีในการใช้เส้นทางผ่านสะพานมิตรภาพ 2 ส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราผ่านแขวงสะหวันนะเขตของลาวไปยังท่าเรือด่านงของเวียดนามเพื่อส่งต่อไปยังประเทศจีน

4.3.3 การท่องเที่ยว มีความพยายามที่จะพัฒนาบุคลากรในจังหวัดโดยมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีจะมาเปิดวิทยาเขตที่จังหวัดมุกดาหารสาขาการท่องเที่ยว แต่ไม่มีใครสมัคร เพราะคนส่วนใหญ่ที่มาที่จังหวัดมุกดาหารจะมาทำธุรกิจ หรือสำหรับนักท่องเที่ยวก็ใช้เป็นเพียงผ่านทางที่จะเข้าไป สปป.ลาว และเวียดนาม ส่วนใหญ่ไม่ค้างที่มุกดาหาร แต่อย่างไรก็ดีก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่น มีทัวร์มากขึ้น มีการจัดสัมมนาโดยใช้บริการโรงแรมของจังหวัดเพิ่มมากขึ้น มีการตื่นตัวในเรื่องความสะดวกในการเดินทางเพราะมีถนน 4 เลนส์เพิ่มการคมนาคมที่สะดวก จังหวัดมุกดาหารได้เพิ่มจากการเก็บค่าเหยียบแผ่นดิน

4.3.4 การลงทุนด้านการขนส่ง การขนส่งจะไปอยู่ในมือบริษัทข้ามชาติ มีบริษัทขนส่งที่คนมุกดาหารเป็นเจ้าของอยู่ประมาณ 2-3 บริษัท แต่ที่บริเวณสะพานมิตรภาพ 2 ก็ไม่สามารถแข่งขันสู้กับบริษัทขนส่งฝั่งสะหวันเขตได้ ทำให้สินค้าที่บรรทุกมาจากประเทศไทย ต้องไปลงเปลี่ยนรถที่ สปป.ลาว ก่อนจะเข้าเวียดนาม ทำให้ไทยสูญเสียรายได้มากมาย

4.4 นโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร

วิสัยทัศน์ : มุกดาหารเมืองการค้า และการท่องเที่ยวชายโขง ณ ประตูด่านออกสู่อินโดจีน

พันธกิจ : 1) พัฒนาระบบการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และความร่วมมือระหว่างประเทศ

เพื่อนบ้าน เพื่อเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขัน

2) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงและพลวัตโลก สู้สังคมฐานความรู้

3) ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม

4) สร้างความสมดุลของระบบเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5) เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์จังหวัด :

- 1) ด้านการท่องเที่ยวจะมีทั้งนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวจริงๆหรือผู้ประกอบการที่เข้าสู่จังหวัดเพื่อเริ่มต้นเดินทางไปสู่ต่างประเทศและสำรวจเส้นทางการค้า
- 2) ด้านการผลิตและอุตสาหกรรม จังหวัดจะสามารถอาศัยประโยชน์จากการเป็นเส้นทาง การค้าชายแดนและการท่องเที่ยว โดยการเชื่อมโยงสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนและสินค้าเกษตรที่ผลิตได้เองในจังหวัด และจากจังหวัดใกล้เคียงในภาคอีสานมาแปรรูปเพื่อการส่งออกไป
- 3) ด้านโลจิสติกส์ จะเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องควบคู่กับการค้าชายแดน เช่น การขนส่ง คลังสินค้า ศูนย์กระจายสินค้า การบรรจุภัณฑ์
- 4) ด้านการเงิน น่าจะมีโอกาสในการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางทางการเงินได้ เนื่องจากเงินบาทของไทยได้รับการยอมรับจากประเทศคู่ค้าในภูมิภาค แต่ต้องอาศัยความร่วมมือระดับประเทศมาร่วมด้วย

เป้าหมาย :

- 1) ด้านการค้าชายแดน มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการค้าให้เป็นสากลมากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ การเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดน
- 2) ด้านการท่องเที่ยว มุ่งเน้นให้เกิดการท่องเที่ยวในจังหวัดให้มากขึ้น ซึ่งควรจะมีการท่องเที่ยวและพักค้าง มีใช้อาศัยมุกดาหารเป็นเมืองผ่าน
- 3) ด้านการผลิตและอุตสาหกรรม มุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมในท้องถิ่นให้มีความน่าสนใจ และสะท้อนถึงเอกลักษณ์ประจำถิ่น อุตสาหกรรมที่สำคัญคือ การแปรรูปสินค้าเกษตรและสินค้าที่มีศักยภาพคือ ยางพารา แป้งมันสำปะหลังโดยจะเป็นการรวบรวมผลผลิตในจังหวัดและจากจังหวัดในภูมิภาคอีสาน เพื่อพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางการค้ายางในอนาคต
- 4) ด้านโลจิสติกส์ มุ่งเน้นให้เกิดการลงทุนในรูปของศูนย์กระจายสินค้า ซึ่งหากมีการสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ จะช่วยส่งเสริมให้จังหวัดสามารถเป็น Gateway ในการกระจายสินค้าได้ทั้งขาเข้าและขาออก

จังหวัดมุกดาหารได้มีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ปีงบประมาณปี พ.ศ.2551-2552 โดยได้มีการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และแผนการดำเนินงานเพื่อปฏิบัติการ ทั้งนี้ได้มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ทั้งหมด 4 ประเด็นคือ

- 1) การพัฒนาจังหวัดให้เป็นศูนย์กระจายสินค้า
 - 2) การดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวที่จังหวัดมากขึ้น
 - 3) สนับสนุนและผลักดันสินค้ายางพาราเพื่อการส่งออก และ
 - 4) การพัฒนาระบบการค้าให้เป็นสากลและพัฒนาความสามารถในการค้าและการแข่งขัน
- โดยได้มีการกำหนดแผนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวคือ (1) การสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเป็นนิคมอุตสาหกรรมและศูนย์กระจายสินค้า (2) การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ การพัฒนาและส่งเสริมสินค้าท้องถิ่นให้มีความแตกต่าง การพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดให้มากขึ้น (3)

การพัฒนาจังหวัดเป็นแหล่งรวบรวมและปรับสภาพทางพารา การทำตลาดต่างประเทศสำหรับ ยางพารา โดยสนับสนุนและกระตุ้นให้เอกชนเข้ามาลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับยางพารา การเชิญชวนผู้นำเข้าจากต่างประเทศให้มาเห็นศักยภาพการผลิต การทำ Business Matching 4) การพัฒนาผู้ประกอบการในทุกกระดับให้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น เช่น การพัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ การพัฒนาแรงงานให้มีฝีมือมากขึ้น เช่น การจัดหลักสูตรที่สนับสนุนต่อการค้าและการท่องเที่ยวชายแดน การผลักดันให้เกิดสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นในด้านวิชาชีพ และการพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนยุทธศาสตร์การค้า เช่น การพัฒนา E-Logistics การพัฒนาข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ เช่น งานวิจัยตลาด

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ยุทธศาสตร์จังหวัดมุกดาหาร พบว่า จังหวัดได้มุ่งเน้นให้มีแผนการพัฒนาและส่งเสริมด้านการค้าระหว่างไทย-ลาว-เวียดนาม และจีนตอนใต้ ส่วนด้านการท่องเที่ยวยังไม่ค่อยเน้นเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวภายใน ส่วนใหญ่คนที่มาจังหวัดมุกดาหารจะมาที่ท่องเที่ยวที่ตลาดอินโดจีน และบางส่วนก็จะมาเที่ยวแก่งกะเบา ส่วนแผนการท่องเที่ยวระหว่างไทย-ลาว ได้มีการกำหนดแผนการประชาสัมพันธ์ เรียกว่าข้อตกลงพัฒนาความร่วมมือการท่องเที่ยว ซึ่งได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา

4.5 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

จังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการคมนาคมขนส่งทางรถยนต์ที่สะดวกและสามารถเชื่อมติดต่อกับทุกจังหวัด ดังนั้นการขนส่งต่างๆ จึงนิยมใช้เส้นทางถนนมากกว่าการเดินทางรูปแบบอื่น โดยเฉพาะในการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านตามนโยบายการพัฒนาเป็นแนวพื้นที่เศรษฐกิจตามแนวถนนตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Development Corridor) ระหว่างประเทศพม่า ไทย ลาว และเวียดนาม ถนนในจังหวัดที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและการเชื่อมโยงดังกล่าวคือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2042 ที่เชื่อมต่อจังหวัดมุกดาหารกับจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดขอนแก่น ผลการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของธุรกิจภาคอุตสาหกรรมและการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ในช่วงปลายปี พ.ศ.2549 เมื่อมีการเปิดใช้สะพานข้ามแม่น้ำโขงระหว่างประเทศไทย-ลาว แห่งที่ 2

จากข้อได้เปรียบในลักษณะทางกายภาพของโครงข่ายคมนาคมขนส่งทำให้จังหวัดมุกดาหารมีศักยภาพที่จะพัฒนาในส่วนของภาคธุรกิจการค้า-ขายสินค้า การขนส่งสินค้าและบริการ ตลอดจนการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าและโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ซึ่งจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดเพื่อพัฒนาการค้าชายแดนที่จังหวัดมุกดาหารรับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประชากรของจังหวัดมุกดาหารจะเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี แต่มีอัตราที่ค่อนข้างต่ำ (อัตราเฉลี่ยร้อยละ 0.52 ต่อปี) ทำให้ปัจจุบันสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ประชากรในวัยแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ขาดทักษะ ไม่มีความพร้อมสำหรับธุรกิจภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจการค้า จึงเป็นประเด็นหนึ่งที่กลุ่มจังหวัดยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยจังหวัด สกลนคร นครพนม มุกดาหาร และกาฬสินธุ์ ได้พิจารณาให้เป็นยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทางด้านฝีมือ

แรงงาน และมอบหมายให้จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นผู้รับผิดชอบหลักและจังหวัดอื่นๆ ร่วมรับผิดชอบ เพื่อดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน

จากเหตุผลและปัจจัยดังกล่าว จึงทำให้จังหวัดมุกดาหารมุ่งเน้นที่จะให้มีแผนการพัฒนาและส่งเสริม²³ด้านการค้าระหว่างไทย-ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ตลอดจนด้านการท่องเที่ยว แต่จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่ายังไม่ค่อยได้เน้นที่จะให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและยังคงมีน้อยมาก ส่วนใหญ่คนที่มาจังหวัดมุกดาหารจะมาที่ท่องเที่ยวที่ตลาดอินโดจีน และบางส่วนก็จะมาเที่ยวแก่งกะเบา ส่วนแผนการท่องเที่ยวระหว่างไทย-ลาว ได้มีการกำหนดแผนการประชาสัมพันธ์ เรียกว่าข้อตกลงพัฒนาความร่วมมือการท่องเที่ยว ซึ่งได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา เป็นแผนปฏิบัติการที่เห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจนคือ งานประเพณีแข่งเรือช่วงออกพรรษาร่วมกันระหว่างไทยกับลาว แต่ก็เป็นการตั้งข้อสังเกตว่าอาจไม่เกี่ยวข้องกับการมีสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 เพราะเป็นประเพณีที่สืบทอดมาก่อนที่จะมีแผนปฏิบัติการอยู่แล้ว ก่อนหน้านั้นนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวลาวส่วนใหญ่จะไปชมธรรมชาติและเยี่ยมชม วิถีชีวิตความเป็นอยู่และสภาพบ้านเมืองของลาว นอกจากนี้ ทางจังหวัดได้มีแผนความร่วมมือเกี่ยวกับโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการเปิดสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 ซึ่งเป็นในลักษณะของการทำประชาสัมพันธ์ร่วมกันระหว่าง 2 ประเทศ เช่น โปรแกรมท่องเที่ยว รับประทานอาหารเช้าที่มุกดาหาร อาหารเย็นที่สะพานมิตรภาพแห่งนี้ยังเป็นแนวทางการร่วมมือซึ่งอยู่ในระหว่างการเจรจา

ผลกระทบที่ปรากฏเห็นได้อย่างชัดเจนคือ ประเทศลาวได้เปิดให้มีบ่อนคาสิโน ทำให้เป็นแหล่งดึงดูดเม็ดเงินแห่งใหม่ที่มีคนเข้าไปเล่นพนันจำนวนมากโดยจะข้ามไปจากฝั่งไทย โดยก่อนหน้านี้ทางจังหวัดคาดหวังว่าจะมีคนลาวเข้ามาเที่ยวยังฝั่งไทย แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของไทยสูงกว่าลาวค่อนข้างมาก จึงทำให้คนลาวไม่มาเที่ยวฝั่งไทย ถ้าหากข้ามมาก็มักจะนิยมมาซื้อสินค้าอุปโภค-บริโภคเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ยังพบว่าเมื่อมีการสร้างสะพานมิตรภาพข้ามแม่น้ำโขงนี้ได้ส่งผลโดยตรงกับบ่อนคาสิโนคือ มีคนไทยเดินทางเข้าไปเล่นการพนันที่บ่อนเป็นจำนวนมาก บางกลุ่มเหมาลำเครื่องบินมาเพื่อที่จะไปเล่นที่บ่อนในฝั่ง สปป.ลาว โดยทางจังหวัดได้มีการปรึกษาและพูดคุยปัญหาเรื่องบ่อนกันบ้างแล้ว เพราะผลกระทบที่เกิดขึ้นกับไทยคือ นักพนันที่ไปเล่นหมดตัว ทำให้มีการลักลอบขนยาเสพติดเข้ามาในประเทศมากขึ้น

ประเทศสปป.ลาว ได้เปิดให้มีเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อให้คนไทยเข้าไปลงทุนทำธุรกิจใน สปป.ลาว เช่น ธุรกิจโรงงานน้ำตาล เศรษฐกิจภาพรวมของจังหวัดมุกดาหารที่เห็นได้ชัดเจนคือ การค้าบริเวณชายแดนที่คึกคักหลังจากการเปิดสะพาน รถทัวร์เข้ามาเยอะ วันเสาร์-อาทิตย์ไม่มีที่จอดรถ แต่การลงทุนใหญ่ๆ ไม่มาก ซึ่งก็มีปัจจัยหลายอย่างมาเกี่ยวข้องเช่น ภาวะเศรษฐกิจตอนนี้ เป็นต้น

การขนส่งหลังจากมีการเปิดใช้สะพาน ส่วนใหญ่จะเปลี่ยนเส้นทางขนส่งจากทางเรือเป็นทางบกแทน แต่ก็มีผู้ค้ารายย่อยที่ยังใช้เส้นทางน้ำอยู่ ช่วงออกพรรษาห้างโลตัสมุกดาหารขายสินค้าไม่ทันเนื่องจากการเดินทางสะดวกสบายขึ้นคนจากฝั่งลาวเดินทางเข้ามาจับจ่ายมาก ทำให้ห้างสรรพสินค้า

²³ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ยุทธศาสตร์จังหวัดมุกดาหาร

ได้ประโยชน์จากการเปิดสะพานครั้งนี้ แต่ต่อไปก็ไม่แน่เพราะประเทศลาวมีแผนที่จะสร้างห้างสรรพสินค้าในประเทศเหมือนกัน มีการเปิดห้างอื่นๆ แข่งกับโลตัสในมุกดาหารคิดว่าค่อนข้างยาก เพราะคนมุกดาหารจะไม่ค่อยนิยมเข้าห้างเท่าไร แต่จะมักไปห้างมากในช่วงที่ห้างเปิดให้บริการช่วงแรกๆ ตอนหลังเริ่มมีการอึดตัว ห้างโลตัสกับตลาดอินโดจีนไม่มีผลกระทบกันเนื่องจากสินค้าในตลาดอินโดจีนส่วนใหญ่มาจากปีนัง หาดใหญ่ แต่จะส่งผลกระทบกับร้านค้าเล็กๆ และร้านโชห่วยในจังหวัดมากกว่า

โรงแรมที่เปิดจำนวนมากในมุกดาหารก็เปิดไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่ข้ามไปเที่ยวฝั่งลาวแล้ว ไม่มีที่พักก็กลับมาพักที่ฝั่งไทย แต่ประเทศลาวเองก็กำลังจะสร้างโรงแรมและรีสอร์ทเพิ่มขึ้นในเร็วๆ นี้ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบกับธุรกิจโรงแรมของจังหวัดได้ในอนาคต นอกจากนี้ ทางจังหวัดยังเคยมีแผนพัฒนาที่จะทำให้มุกดาหารเป็นศูนย์ Logistic แต่ยังไม่รู้จะทำด้านไหน เพราะขอนแก่น พิษณุโลก ก็ทำแล้ว และเคยมีเอกชนเข้ามาทำศูนย์ Logistic แต่ก็ขาดทุน มีผู้มาใช้บริการเพียง 2-3 รายต่อเดือน

มีการซื้อขายที่ดินก่อนการสร้างสะพานระหว่างปีพ.ศ. 2549-2551²⁴ โดยในปี พ.ศ. 2549 มีการซื้อ-ขายที่ดินประมาณ 2,500 กว่าราย ปี พ.ศ. 2550 มีการซื้อ-ขายที่ดินประมาณ 2,185 ราย และปี พ.ศ. 2551 มีการซื้อ-ขายที่ดินประมาณ 2,300 กว่าราย (ราคาประเมินปี พ.ศ.2551) ราคาที่ดินบริเวณถนนชายโขง ตารางวาละ 20,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่ย่อยอาศัย ปัจจุบันการซื้อขายที่ดินไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง การซื้อ-ขายเป็นปกติ คนที่ซื้อที่ดินส่วนใหญ่เป็นคนมุกดาหารซื้อแบบเป็นแปลงต่อกันให้เป็นที่ดินใหญ่ ส่วนคนท้องถิ่นอื่นจะซื้อก่อนหน้าที่จะมีการสร้างสะพาน คนจะซื้อ-ขายที่ดินเป็นจำนวนมากช่วงก่อน-ระหว่างมีการสร้างสะพานซึ่งราคาที่ดินจะสูงถึงไร่ละ 1.5-3 ล้านบาท หลังจากวันที่ 1 มกราคม 2551 ราคาที่ดินบริเวณวังไพรใหญ่ โรงแรมพลอยพาเลซสูงขึ้นเป็นเท่าตัว ราคาที่ดินสูงสุดในเขตเทศบาลตอนนี้อยู่ที่ 8 ล้านบาท/ไร่

อนาคตมีแนวโน้มถ้าตลาดการเกษตรขยายตัว (มุกดาหารจะเป็นที่พักสินค้า เพราะจะเน้นการขนส่งสินค้าเป็นหลัก) ราคาที่ดินอาจสูงขึ้นอีก และจะเปลี่ยนสี โซนพื้นที่จากพื้นที่การเกษตรเป็นพาณิชย์กรรม ขณะนี้กำลังดำเนินการอยู่เพราะต้องได้รับความยินยอมจากทุกฝ่าย จังหวัดมุกดาหารเป็นประตูสู่อินโดจีน และส่วนใหญ่คนที่เข้ามาก็จะอยู่ไม่นานเพราะเป็นประตูก็จะเป็นแค่ทางที่ผ่านไป ดังนั้น อาจจะกล่าวได้ว่าเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดมุกดาหาร ด้านรายได้ และค่า GDP จังหวัดคงจะไม่ลดลง แต่หากจะมองว่า ณ ปัจจุบันนี้ยังมีผู้สนใจที่จะเข้ามาลงทุนจำนวนน้อยอยู่

นอกจากนี้ หน่วยงานแขวงทางหลวงจังหวัดที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บค่าด่านในเส้นทางหลวงระยะทางยาวถึง 500 กว่ากิโลเมตร เป็นค่าด่านเก็บเงิน ด่านชั่งน้ำหนัก และระยะทางอีกครั้งหนึ่งของสะพานข้ามแม่น้ำโขงด้วย รายได้จากด่านเดือนละล้านกว่าบาท เรียกว่า “เงินด่าน” ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่ใช้ในการบำรุงรักษาถนน ปัญหาที่เกิดขึ้นบริเวณด่านไทยกับลาวคือ มีการตรวจที่ซ้ำซ้อนกัน

²⁴ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัดมุกดาหาร

ด้านศุลกากร²⁵ ได้มีการจัดเก็บสถิติการส่งออก โดยประเทศแถบลุ่มน้ำโขงได้มีการทำกรอบข้อตกลง 6 ประเทศ เรื่องการขนส่ง ยานพาหนะ การบรรทุก และผู้โดยสาร ภายใต้กรอบข้อตกลงใหญ่ประเทศไทย ลาว เวียดนาม ได้ทำข้อตกลงย่อย มีแนวคิดในการทำแบบตรวจสอบให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้ง 3 ประเทศเพื่อให้เกิดความสะดวกสบายในการขนส่ง แนวคิดการยกเว้นภาษีไม่ครอบคลุมทั้งเส้นทาง แต่เมื่อมาถึงด่านจะดูที่ตราประทับที่รถแทน เพื่อตรวจสอบว่าสินค้าเสียหายหรือถูกเปิดระหว่างทางหรือไม่ การใช้ระบบ online link ข้อมูลระหว่างด่าน การจัดพื้นที่ทำงานในการตรวจสอบสินค้าที่ต้นทางร่วมกัน 2 ประเทศ เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบสินค้าที่ประเทศขาเข้าที่เดียว รวมถึง traffic rights และการประกันภัยต่างๆ และการอนุญาตให้รถขนส่งสินค้าวิ่งเข้าในประเทศได้ประมาณ 400 คัน/วัน ซึ่งจะมีการประชุมทำข้อตกลงกันในวันที่ 19 มิถุนายน 2552 และจะมีการประยุกต์ใช้กฎหมายและข้อตกลงต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการขนส่งสินค้า

4.6 ผลกระทบด้านสังคม

จากการศึกษาด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเส้นทางระเบียงตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Development Corridor; EWEC) โดยจะเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้านคือ ลาว และเวียดนาม ผ่านเส้นทางสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 ที่จังหวัดมุกดาหาร ดังนั้น จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเมื่อมีการสร้างสะพานมิตรภาพแห่งนี้ขึ้น การข้ามแม่น้ำโขงไปยังฝั่งลาวได้ส่งผลโดยตรงเกิดขึ้นกับบ่อนคาสิโนในลาว โดยมีคนไทยเดินทางเข้าไปเล่นการพนันที่บ่อนเป็นจำนวนมาก บางกลุ่มเหมาลำเครื่องบินมาเพื่อที่จะไปเล่นที่บ่อนในฝั่งลาว ทั้งนี้ทางจังหวัดได้มีการปรึกษาและพูดคุยปัญหาเรื่องบ่อนกันบ้างแล้ว เพราะได้ส่งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับไทยเป็นอันมาก มีนักพนันที่ไปเล่นหมดตัว และมีปริมาณคนที่ข้ามผ่านแดนจากเดิมประมาณวันละ 200 คน เพิ่มขึ้นประมาณวันละ 500-800 คน นอกจากนี้ ได้ส่งผลกระทบที่ร้ายแรงคือ มีการลักลอบขนยาเสพติดเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น โดยใช้วิธีการลักลอบขนยาเสพติดซุกซ่อนตามร่างกายยากต่อการตรวจค้น และยังมีมีการลักลอบนำเข้าสินค้าการเกษตรเป็นส่วนใหญ่อีกด้วย ตัวอย่างเช่น น้ำตาล กระเทียมจากประเทศจีน ฯลฯ ซึ่งการตรวจจับมีทั้งในส่วนของการด่านศุลกากรเป็นหลักและตำรวจน้ำบางส่วน สำหรับผลกระทบที่พบอีกประการหนึ่งคือ ก่อนที่จะมีการเปิดสะพานได้มีการใช้บริเวณท่าเรือในการขนส่งสินค้า แต่หลังจากที่เปิดใช้สะพานได้มีการย้ายขนส่งสินค้าไปยังสะพานเกือบจะทั้งหมด ยังคงเหลือบางส่วนที่ชาวบ้านและแม่ค้าที่มาใช้ท่าเรือในการขนส่งสินค้าบ้าง

แขวงทางหลวงมุกดาหาร²⁶ ผลกระทบจากการขยายเส้นทางต่อชุมชน ปัจจุบันทางหลวงชนบทกำลังทำเรื่องขอกู้เงินจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) เพื่อที่จะขยายเส้นทางถนนเป็น 4 ช่องจราจร สาย EWEC ที่ทางแขวงทางรับผิดชอบจะอยู่ที่กม. 731+031 ประมาณ 32 กิโลเมตร

²⁵ สัมภาษณ์คุณไพศาล ชื่นจิตต์ นายด่านศุลกากร

²⁶ สัมภาษณ์คุณสุรพงษ์ สาธูภาค ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงสำนัก 7

สิ้นสุดที่บ้านนาไค้ อ.คำชะอี ส่งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนสองข้างทางจากแต่ก่อนเป็นถนนลูกรัง จะเปลี่ยนเป็นถนนลาดยาง แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือชาวบ้านบุงรุกเขตทางหลวงริมทาง เมื่อทางแขวงทางหลวงจังหวัดมุกดาหารได้เข้าไปทำความเข้าใจกับชาวบ้าน ซึ่งชาวบ้านบางรายที่มีพื้นที่นาและที่ดินว่างเปล่าก็ยินยอมที่จะมีการขยับออกเพื่อให้มีการก่อสร้างทางได้ต่อไป แต่ยังคงมีชาวบ้านบางกลุ่มต้องการอยู่ในที่เดิม เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัย อาคารร้านค้า และเป็นแหล่งชุมชนของเมือง ขณะนี้มีกรณีปัญหามากถึงประมาณ 200 ราย ที่ อ.คำชะอี ต่อเนื่องถึงระยะทางไปยัง อ.หนองสูง ซึ่งกรมทางได้ติดต่อกับ อบต.ในพื้นที่ให้ย้ายประชาชน 2 ข้างทางไปทำการค้าขายในสถานที่อื่นๆ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องไม่กระทบกับรายได้ของชาวบ้าน ถ้าชาวบ้านเคยมีรายได้ 10 บาท ย้ายที่ใหม่ก็ต้องได้ 10 บาท ให้มีการเจรจาอย่างประนีประนอม ขณะนี้ อบต.ในพื้นที่ต่างๆ ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีชาวบ้านเซ็นรับทราบ แต่แขวงทางหลวงไม่ได้พูดคุยกับชาวบ้านในพื้นที่โดยตรง ทั้งนี้ ได้ประสานให้ อบต. เป็นฝ่ายดำเนินการ บางช่วงของการก่อสร้างเส้นทางที่มีชาวบ้านตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ริมทางบริเวณในเขต อ.คำชะอี โดยจะไม่ยอมขยับพื้นที่บ้านเข้าไป ทำให้บริเวณของถนนในช่วงนั้นแคบกว่าช่วงอื่นๆ

การสร้างทางเลี้ยวเมืองต้องขึ้นอยู่กับพิจารณาว่าแออัดแน่นมากน้อยหรือไม่ ปรากฏว่าเส้นทางของมุกดาหารมีการจราจรที่คับคั่งจำเป็นต้องสร้างถนนเลี้ยวเมือง ถนนขานุมลย์เป็นรถขนอ้อยวิ่งต้องผ่านตัวเมือง ทำให้เกิดปัญหาจราจร ทางแขวงทางก็เร่งดำเนินการให้สามารถสร้างถนนเลี้ยวเมืองระยะ 2 โดยทางผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหารได้ใช้งบประมาณจำนวน 28 ล้านบาท รวมกับงบประมาณพัฒนาจังหวัดอีก 108 ล้านบาท ในการจ่ายค่าเวนคืนให้ราษฎร ขณะนี้มีงบประมาณแล้วแต่ยังติดที่การจัดเอกสารสิทธิให้ราษฎรยังไม่เรียบร้อย ซึ่งถนนเส้นนี้จะสามารถทะลุไปถึงจังหวัดอุบลราชธานี แต่สำหรับในตัวเมืองมุกดาหารยังไม่มีงบประมาณในการสร้างถนนเลี้ยวเมือง ซึ่งทางจังหวัดมุกดาหารมีนโยบายในการขยายเส้นทางเป็น 4 ช่องจราจรทั้งหมดในอนาคต

การขยายถนนยังส่งผลกระทบที่มีต่อชุมชน จากกรณีที่เคยมีประสบการณ์เกิดขึ้นคือ กรณีของชุมชนที่อยู่สองข้างทางใกล้กับเขตเทศบาล เมื่อมีการตัดถนนผ่านกลางจากเดิมที่ชาวบ้านเคยไปมาหาสู่ประกอบพิธีกรรมที่วัดร่วมกัน เช่น การแห่ศพไปเผาปนกิจที่วัดจากเดิมที่เคยตัดข้ามถนนมาถึงวัด ชาวบ้านต้องไปยูเทิร์นที่ไฟแดงแล้วกลับมาที่วัด ทำให้ชาวบ้านรวมตัวเข้าซื้อไปร้องเรียนที่ผู้ว่าราชการจังหวัด เนื่องจากขัดกับหลักความเชื่อท้องถิ่นที่ว่า การเดินย้อนกลับมาจะเหมือนเป็นการเอาคนที่ยังมีชีวิตอยู่ไปเรื่อย ซึ่งจะทำให้มีคนตายเรื่อยๆ จึงจำเป็นต้องมีการเปิดช่องทางจราจรเป็นเกาะกลางถนนให้ตัดผ่านกับวัดพอดี แต่ปรากฏว่ามีคนตายเพิ่มขึ้นจากการซื้อรถยนต์ประกอบกับอยู่ใกล้กับไฟแดงเพียง 200-300 เมตร รถวิ่งเร็วเพราะเป็นถนน 4 ช่องจราจรทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย และอีกหลายกรณีที่เกิดจากความเคยชินของชาวบ้านในการใช้รถใช้ถนนนำมาซึ่งการเกิดอุบัติเหตุ

เมื่อมีการก่อสร้างถนนเกิดขึ้น หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ได้ทำความเข้าใจที่ชัดเจนให้กับชาวบ้าน ต่อมาภายหลังแขวงทางหลวงจังหวัดจึงได้จัดทำโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ถนนแก่ชาวบ้านรุ่นแรกจำนวน 200 กว่าคน โดยเป็นการอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์จราจร การโทรแจ้งเหตุต่างๆ ปรากฏว่าหลังจากการอบรมไปแล้วในระยะหนึ่งชาวบ้านได้ให้ความสนใจมาก

ขึ้น และมีการโทรแจ้งเหตุเข้ามา มีการสร้างเครือข่ายสมาชิกแขวงทางจังหวัด การขยายถนน มาตรการลดผลกระทบด้านต่าง ๆ การทำประชาพิจารณ์ก่อนการก่อสร้างทางเลี้ยวเมืองแล้ว มีรายงาน EIA ของทางเลี้ยวเมืองซึ่งได้ดำเนินการไปแล้ว เหลือเพียงการย้ายประชาชนและร้านค้าออกจากพื้นที่ แต่โครงการขยายเส้นทาง EWEC ยังไม่มีการทำประชาพิจารณ์ แต่ออกแบบการสร้างไว้แล้ว

4.7 ผลการศึกษาในระดับชุมชนท้องถิ่น จังหวัดมุกดาหาร

4.7.1 ศึกษากรณีผลกระทบต่อของตลาดอินโดจีน

สำหรับตลาดอินโดจีนเริ่มเปิดเมื่อปีพ.ศ. 2545 เดิมบริเวณนี้มีการขายสินค้าอยู่แล้วที่ภายใน วัดศรีมงคลใต้ทำแบบตลาดนัด มีแม่ค้าประมาณ 10 กว่าร้าน ทางวัดเห็นว่าตลาดมีแนวโน้มที่จะ ขยายตัวมากขึ้นจึงให้แม่ค้าออกไปขายบริเวณข้างวัด ต่อมาปี 2530-2531 ส.ส. ประมวลสิน ได้จัด ตลาดนัดริมเขื่อนขึ้นซึ่งตรงกับช่วงที่มีการเทศกาลไหว้พระธาตุพนม คนที่ผ่านเส้นทางนี้จึงแวะมาซื้อ สินค้าจำนวนมาก ทำให้ค้าขายดี จึงได้เรียกร้องให้มีการขายเป็นประจำทุกวันเสาร์-อาทิตย์ นายกเทศมนตรีคนเก่าเห็นว่าตลาดบริเวณนี้คับแคบทัศนียภาพริมแม่น้ำโขง จึงได้จัดสรรพื้นที่ให้ใหม่ ใช้บริเวณใต้ตอมห้อยของริมเขื่อนแม่น้ำโขงเป็นที่ขายสินค้าให้แม่ค้าที่อยู่ริมเขื่อนลงไปขายที่นั่น ปัญหาที่เกิดขึ้นคือไม่มีคนลงไปเดินข้างล่าง เนื่องจากสถานที่แคบ ไม่ปลอดภัย นายกเทศมนตรีคน ปัจจุบันจึงอนุญาตให้ขึ้นมาขายบริเวณริมเขื่อนได้ในวันเสาร์-อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ทำให้คน กลับมาคึกคักอีกครั้ง

จากการเปิดสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2²⁷ จำนวนคนซื้อสินค้าส่วนใหญ่คนที่มาซื้อสินค้าที่ ตลาดอินโดจีนจะเป็นคนต่างจังหวัด ช่วงนี้คนก็ลดลงบ้าง การค้าขายพอได้ ถือว่าพอไประดับ เพราะ

²⁷ สัมภาษณ์คุณบรรจง ธรรมชอบ ประธานชุมชน ตลาดอินโดจีน

ในช่วงเทศกาลต่างๆก็ยังขายได้ดี เช่น ออกพรรษา ปีใหม่ สงกรานต์ งานไหว้พระธาตุ จะขายดี ช่วงเปิดเทอมก็พอขายได้ แต่ช่วงเปิดเทอม ฤดูทำนาตลาดจะซบเซาเป็นประจำทุกปี

ส่วนการขนส่งสินค้าทางเรือ คนที่ใช้ทำเรือจะเป็นแม่ค้าทั้งไทยและลาว เพราะทางเรือขึ้นลงง่ายกว่า ขึ้นตอนไม่ยุ่งยาก ขนของได้ปริมาณมาก ค่าธรรมเนียมก็เท่ากัน (50 บาท) มีเพียงคนที่ไม่มาเที่ยวที่ยังไม่เคยใช้เส้นทางสะพานเท่านั้นที่ไปใช้ทางสะพาน

คนที่มาค้าขายที่ตลาดอินโดจีนเป็นคนมาจากนครพนม ภาคเหนือ-กลาง จำนวนครั้งต่อครั้งกับคนท้องถิ่น เพราะคนในพื้นที่ทุนน้อย ร้านค้าใหญ่ๆมีอยู่ส่วนใหญ่มากจากพื้นที่อื่น

สำหรับการจ่ายค่าธรรมเนียมในการขายสินค้า มีสัญญาที่ทำไว้กับทางเทศบาล ไม่มีค่าเช่า แต่จะจ่ายเป็นค่าเก็บขยะวันละ 10 บาท สำหรับร้านค้าชั้นใต้ดิน รถเข็น และแผงลอย

4.7.2 ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคำชะอี²⁸

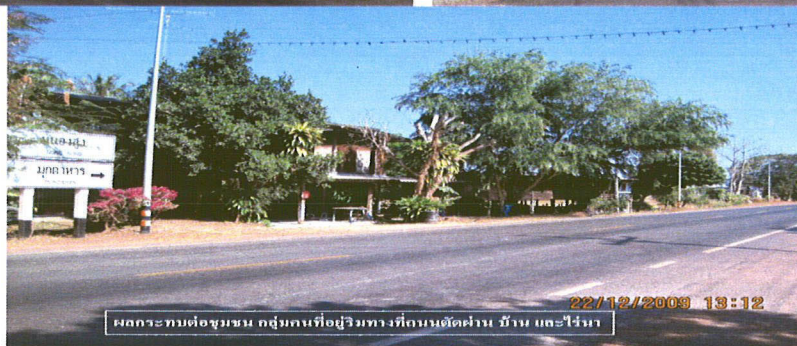
องค์การบริหารส่วนตำบลคำชะอี ตั้งอยู่เลขที่ 177 หมู่ที่ 1 บ้านคำชะอีอำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร ระยะห่างจากอำเภอคำชะอี 10 เมตร ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2024 ผ่าน (มุกดาหาร-กุฉินารายณ์) ซึ่งเป็นตำบลที่เป็นรอยต่อระหว่างมุกดาหาร ที่ติดกับตำบลกุดกว้างอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ตำบลคำชะอี มีจำนวนหมู่บ้าน 14 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,544 คน แยกเป็นชาย 3,670 คน หญิง 3,874 คน จำนวนครัวเรือนทั้งตำบล 1,589 คน ลักษณะทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลคำชะอี มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มเชิงเขา อาชีพหลักของประชาชนในตำบลคำชะอี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพรับราชการ และอาชีพอื่นๆ

เนื่องจาก อบต.คำชะอี เป็นพื้นที่ที่เส้นทางEWEC พาดผ่าน และอยู่ระหว่างการเจรจาเวนคืนที่ดินระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเส้นทางตัดผ่าน จากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้นำเทศบาลคำชะอี และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลคำชะอี และการประชุมย่อย (Focus Group) ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลคำชะอี ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้นำชุมชนกำนันและผู้ใหญ่บ้าน(หมู่ 4 หมู่ 6 หมู่ 11) ของหมู่ที่ได้รับผลกระทบ ตัวแทนของกลุ่ม ธุรกิจชุมชน เช่น กลุ่มทำไม้กวาด จักสาน ทอผ้าและเย็บผ้าด้วยมือ และกลุ่มที่มีเพิงขายของหรือร้านค้าริมทาง และตัวแทนของกลุ่มที่ถนน 4 เลนตัดผ่าน

²⁸ ประชุมกลุ่มย่อย ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลคำชะอี 5 สิงหาคม 2552 และจากการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นของอบต.คำชะอี

ผลกระทบที่เกิดจากการตัดถนนผ่านชุมชน เนื่องจาก อำเภอคำชะอี มี 2 ที่ที่มีปัญหา คือ อำเภอคำชะอี และตำบลคำชะอี ทั้ง 2 พื้นที่ ได้รับผลกระทบไม่เหมือนกัน สำหรับคนในตำบลคำชะอี อยากให้ทางพาดผ่าน แต่ยังไม่แน่นอนอาจมีการเปลี่ยนแปลง มีการทำความเข้าใจกับชาวบ้านว่า เส้นทางดังกล่าวจะมีการขยายโดยวัดจากกึ่งกลางถนน ทิศตะวันออก 14 เมตร ทิศตะวันตก 16 เมตร ส่งผลกระทบต่อบ้านของหมู่ 1 ส่วนใหญ่จะหายไปทั้งหมด ส่วนบ้านหนองกะบาด แยกจากถนน ประมาณ 400-500 เมตร สำหรับตัวอำเภอคำชะอีจะส่งผลกระทบมากกว่า เพราะชุมชนแออัดกว่า และผ่านตลาดซึ่งมีบ้านเรือนร้านค้าที่เรียงรายอยู่ข้างเส้นทางจำนวนมากซึ่งยังหาข้อยุติไม่ได้ มีทางเลือก 2 ทางคือเวนคืนแล้วจ่ายค่าชดเชย หรือทำทางเลี้ยวเมืองในส่วนนี้

สำหรับการรองรับถนนที่ตัดผ่านนี้ ผู้นำของอบต.คำชะอี กล่าวว่า นอกจากพยายามหาข้อมูล มาเล่าสู่ชาวบ้านฟังเสมอแล้วยังจะวางแผนจะจัดที่พักรถ ห้องน้ำ โดยใช้ที่ของอบต.คำชะอี เพราะ คาดว่าจะได้ประโยชน์มากหากทางตัดเสร็จแล้ว จะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ในระยะแรกอาจมีการ ปรับตัวพอสมควร ที่ผ่านมาชุมชนมีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (แขวงทางหลวงและADB เพื่อชี้แจงและรับฟัง ข้อคิดเห็นของประชาชน (9 ก.ค. 51 และ 19 มิ.ย. 52) แต่อย่างไรก็ตามชาวบ้าน

ก็ยังไม่เข้าใจชัดเจน โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบที่เส้นทางตัดผ่านของตนเอง ซึ่งตามแผนจะเริ่มก่อสร้างเดือน ธ.ค. 52 และทำการสำรวจข้อมูลก่อนโดยให้แล้วเสร็จภายใน พ.ย.52

สำหรับด้านอาชีพในอบต.ทำชะอีมีกลุ่มอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัวเช่น เช่นกลุ่มทำไม้กวาด กลุ่มเย็บผ้าด้วยมือ กลุ่มเพิงขายของ แต่ละกลุ่มมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มทำหัตถกรรม เช่น กลุ่มทำไม้กวาด กลุ่มทำข้าวเกรียบ สำหรับ กลุ่มดังกล่าวอยู่ใน หมู่ 6 ซึ่งไม่ได้รับผลกระทบจากการตัดถนน แต่ก็ยินดีที่มีการขยายถนนออกเป็น 4 เลน เพราะคิดว่าอนาคตจะเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว และสินค้าของกลุ่ม เพราะจะมีคนสนใจแวะซื้อมากขึ้น ในอนาคตกลุ่มวางแผนที่จะทำป้ายเพื่อแนะนำให้คนไปแวะเที่ยวชมสินค้าในหมู่บ้าน และส่วนหนึ่งจะนำสินค้าที่ผลิตแล้วมาวางขายในร้านค้าที่ อบต. สร้างไว้สำหรับให้แต่ละหมู่บ้านที่สนใจนำสินค้ามาวางขายซึ่งร้านดังกล่าวก็อยู่ริมถนนใกล้กับ ถนน 4 เลนที่จะตัดผ่าน

กลุ่มทอผ้าและเย็บผ้าด้วยมือ สินค้าของกลุ่มปัจจุบันก็ขายดีอยู่แล้ว ส่วนหนึ่งรับ order จาก ญีปุ่น หากมีถนน 4 เลน เกิดขึ้น มาชาวบ้านจะขายได้ดีกว่านี้ เพราะคาดว่าจะมีผู้คนแวะซื้อเพิ่มขึ้น สำหรับสินค้าของกลุ่มวัตถุดิบส่วนหนึ่งมาจากร้านค้า ถ้าเป็นฝ้ายเส้นเล็กก็จะซื้อจากร้านค้า ถ้าเป็นฝ้ายเส้นใหญ่ก็จะซื้อจากคนในหมู่บ้านที่เข็นมือเอง การย้อมสีมีทั้งย้อมธรรมชาติและย้อมด้วยสีเคมี ปัจจุบันย้อมด้วยสีธรรมชาติน้อยลง เพราะส่วนใหญ่จะทอสีย้อมเคมี (สีไม่ค่อยตกเหมือนสีธรรมชาติ) กลุ่มมีการจัดการโดยซื้อวัตถุดิบมาแล้วกระจายให้สมาชิกทอที่บ้านเสร็จแล้วนำมาขายที่กลุ่ม กลุ่มจะซื้อด้วยเงินสด โดยหักค่าฝ้าย สมาชิกจะมีรายได้ประมาณ 3000-3500 บาท ถ้าหากมีถนน 4 เลนตัดผ่านจริง คาดว่าจะขายสินค้าได้มากขึ้น เพราะส่วนจะนำสินค้าส่วนหนึ่งมาขายที่ร้านริมทางที่ อบต. จัดให้ด้วย

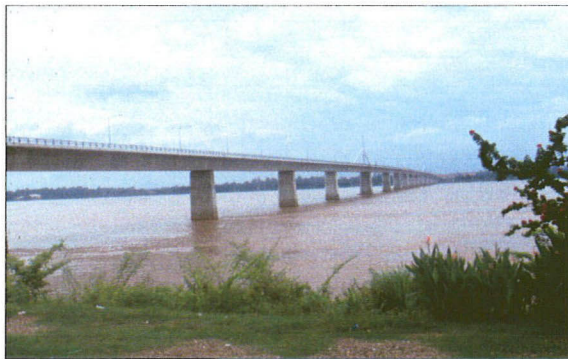
กลุ่มผลิตเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่ มีสมาชิก 22 คน ผลิตภัณฑ์จะทำเป็นลักษณะเป็นแข่ง เช่นแข่งปลาหู หรือแข่งสำหรับใส่ขนมชิ้นเล็กๆ ลูกค้าส่วนใหญ่จะมาจาก กรุงเทพฯ (order) สั่งครั้ง 4-5 หมื่น ขายใบละ 1 บาท ถ้าคนชำนาญจะทำได้วันละ 200 ใบ รายได้ต่อคน เฉลี่ย 3,000 บาท/เดือน จะใช้เวลาว่างจากการทำนา

สำหรับกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการตัดถนน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเขา เหล่านี้เช่นร้านค้าและปั้มน้ำมัน ร้านขายของชำ ร้านขายอาหารตามสั่ง ถนนจะตัดจะกินพื้นที่ร้าน ก็คงต้องย้าย แต่ตอนนี้ยังไม่รู้จะย้ายไปที่ไหน จะมีที่ขายอาหารหรือเปล่าปัจจุบันค้าขายอยู่ได้มีรายได้พอสมควร ทำให้รู้สึกชีวิตไม่มั่นคง บางรายอาจจะสร้างบ้านใหม่ในที่ดินที่เหลืออยู่ และบางคนบ้านก็ถูกตัดผ่านเกือบหมด ก็ยังไม่รู้ว่าจะไปอยู่ที่ไหน ซึ่งคนกลุ่มนี้จึงอยากรู้ว่าจะดูแลอย่างไรจะได้รับค่าชดเชยค่าเวนคืนที่ดินมากน้อยขนาดไหนเพียงพอกับการสร้างหรือหาที่อยู่ใหม่ได้หรือไม่

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนกล่าวว่า มีการประชุมเพื่อหารือร่วมกับแขวงทางหลวงก่อนที่จะออกแบบก่อสร้าง ต้องเอาแบบมาให้ประชาชนร่วมวิจารณ์ก่อน เพื่อทำข้อตกลงกับชาวบ้านก่อน เช่นเกาะกลางถนนอยู่ตรงไหน ยูเทรินตรงไหน หรือทางระบายน้ำเป็นอย่างไร แต่ที่ผ่านมาก็ยังมีปัญหาเช่นมีบางพื้นที่เช่นบ้านหนองเอียดมีปัญหาตรงที่ว่าถนนทำสูงกว่าบ้าน ทำให้เวลาฝนตกทำให้น้ำไหลเข้าบ้าน

4.7.3 กรณีศึกษาตำบลบางทรายใหญ่²⁹

ตำบลบางทรายใหญ่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ไปตามถนนสาย มุกดาหาร –นครพนม มีระยะ 7 กิโลเมตร ตำบลบางทรายใหญ่แบ่งการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน ประชากร ใน พ.ศ.2552 มีประชากร 8,425 คน เป็นชาย 4,162 คน หญิง 4,263 คน มีจำนวนครัวเรือน 2,621 ครัวเรือน พื้นที่มีลักษณะ เป็นที่ราบริมฝั่ง โดยเฉพาะพื้นที่ หมู่ที่ 3,4,5,6,8,10,11 และหมู่ 12 ซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 160-200 เมตร พื้นที่ประมาณ 45% ของตำบล ยังมีความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลบางทรายใหญ่มีสภาพเหมาะแก่การเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ จึงทำให้ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา ไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง เลี้ยงปลาในกระชัง และเมื่อว่างจากฤดูทำการเกษตร ก็มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และเป็นลูกจ้างในโรงงาน มีอัตราการว่างงานของประชากรปานกลาง ส่งผลให้สภาพทางเศรษฐกิจของตำบลบางทรายใหญ่ มีสภาพที่พอเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้

²⁹ การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)เทศบาลบางทรายใหญ่วันพุธที่ 23 ธันวาคม 2552 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วน อ.เมือง จ.มุกดาหาร ผู้นำท้องถิ่นในตำบลบางทรายใหญ่ และ ปลัดเทศบาลตำบลบางทรายใหญ่

จากการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นในตำบลบางทรายใหญ่ และการจัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประมาณ 30 คน ประกอบไปด้วยตัวแทนของกลุ่มผู้ทำการค้าบริเวณสะพานข้ามมิตรภาพ ตัวแทนของกลุ่มอาชีพของตำบลเช่น กลุ่มเลี้ยงปลาในกระชัง กลุ่มปลูกผัก กลุ่มจักสาน กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการตัดถนนผ่าน ผู้นำชุมชนในตำบลบางทรายใหญ่ เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน

จากการประชุมพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่เคยรู้เส้นทางไม่เคยรู้โดยภาพรวมของเส้นทาง ตะวันออก-ตะวันตก หรือที่เรียกกันว่า อีเวค(EWEC) คือเส้นทางเริ่มจากไผ่ถึงไหนด สร้างขึ้นโดยมีเป้าหมายอย่างไร รู้แต่ว่า มีสะพานข้ามแม่น้ำโขงเกิดขึ้น และได้ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านและชุมชนอย่างไร ซึ่งมีปรากฏการณ์ให้เห็น เช่น ในช่วงที่ก่อนการมีสะพาน การท่องเที่ยวและการขนส่งสินค้าส่วนใหญ่อาศัยทางเรือถ้าจะเอาข้ามก็จะเรือขนาดใหญ่ แรกๆที่มีการเปิดสะพาน ในปี 2549 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาชมสะพานจำนวนมาก ทำให้ชาวบ้านที่อยู่ใกล้กับสะพานมีรายได้จากการขายอาหาร และเครื่องดื่ม และของที่ระลึกต่างๆ จะมีจำนวนร้านค้าเล็กๆบริเวณริมสะพานให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม บางร้านก็มีคาราโอเกะเป็นตู้หยอดเหรียญ ซึ่งร้านค้าเหล่านี้นอกจากจะให้บริการเรื่องอาหาร ก็ให้บริการแนะนำเรื่องที่พัก ถ้าลูกค้าต้องการที่พักก็จะช่วยโทรจองโรงแรมให้ และจะมีเบอร์โทรศัพท์ของโรงแรมทุกโรงแรม

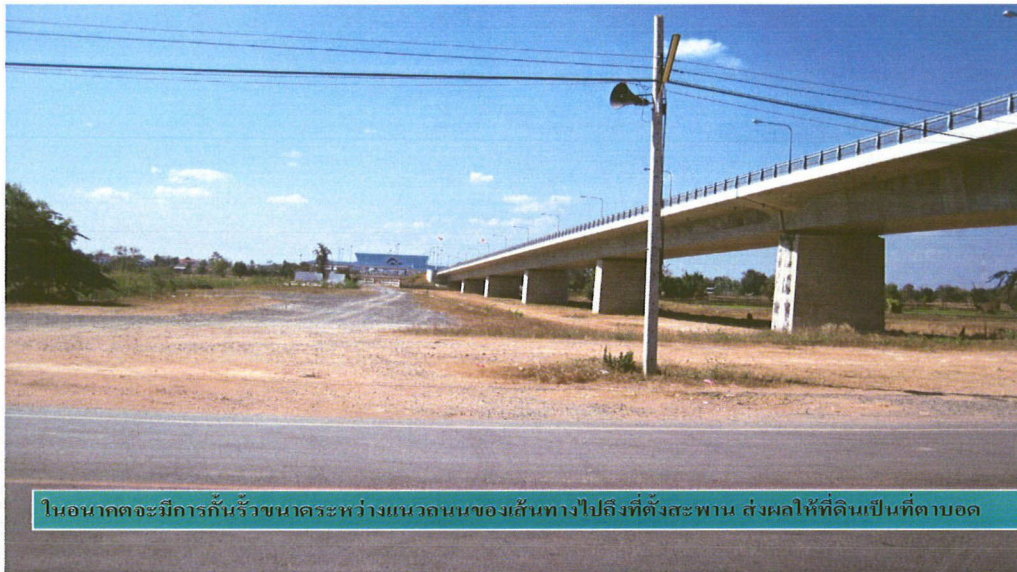
นอกจากนี้ก็มีกลุ่มที่ค้าขายจำนวนหนึ่งที่จะไปขายอาหารในช่วงเย็นบริเวณหน้าด่านศุลกากร รอลูกค้าที่กลับจากประเทศลาวจะเริ่มมีลูกค้าทยอยกลับให้ช่วง 4 โมงเย็นเป็นต้นไป อาหารส่วนใหญ่เป็นอาหารพื้นเมือง เช่น ส้มตำ ไก่ย่าง เนื้อย่าง ปลาอย่าง แมลงทอด ผักผลไม้ และเครื่องดื่ม

ปัจจุบันจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาดูสะพานน้อยลงจะมาเฉพาะในช่วงเทศกาลที่สำคัญ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ หรืองานพระราชทานยม คนมาไหว้พระธาตุก็จะเลยมาเที่ยวที่สะพานด้วย ซึ่งเขาจะมาถ่ายภาพกับสะพาน ส่วนนักท่องเที่ยวที่มากับคณะทัวร์ที่จะเข้าไปเที่ยวในประเทศลาวหรือเวียดนามก็จะได้ไม่แวะชม เพราะจะข้ามไปเลย สำหรับรายได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับเทศกาลดังกล่าว

มีการเวนคืนที่ดินอย่างชาวบ้านบอกไม่เป็นธรรม เพราะราคาต่ำกว่าราคาซื้อขายมาก มาสำรวจ ปี 2545 จ่ายค่าเวนคืนในปี 2546 และเสร็จสิ้นในปี 2547 ในช่วงที่มีการเวนคืนที่ดินราคาซื้อขายในขณะนั้น ราคาประมาณ 1-2 แสนบาท ขึ้นอยู่กับว่าอยู่ใกล้ หรือไกลจากถนน แต่ราคาเวนคืนครั้งแรกได้ไร่ละ 2 หมื่นบาท ก็มีการอุทธรณ์เพิ่มอีกไร่ละ 6 หมื่นบาท สรุปแล้วได้ไร่ละ 8 หมื่นบาท มีคนที่ถูกเวนคืนในช่วงนั้นประมาณ 20-30 ราย เฉลี่ย 5-10 ไร่/ราย บางรายที่ดินถูกเวนคืนหมด เงินที่ได้รับค่าเวนคืน 1 ไร่ แต่ไปซื้อใหม่ 1 ไร่ไม่ได้ ถูกเวนคืนรวมกันแล้วประมาณ 100กว่าไร่ นอกจากนี้พื้นที่ที่เหลือบางแห่งกลายเป็นที่ตาบอดคือไม่มีทางออกเพราะถนนเดิมถูกปิด ในอนาคตจะมีการกันรั้วขนาดระหว่างแนวถนนของเส้นทางไปถึงที่ตั้งสะพาน ส่งผลให้ที่ดินเป็นที่ตาบอด

ชาวบ้านเสนอว่า ควรทำถนนขนานติดริมทางเพื่อเป็นทางสัญจรให้กับคนในชุมชนและเพื่อให้คนที่มที่ดินแถบนั้นมีทางเข้าออกได้

ในอนาคตจะมีการกันรั้วขนาดระหว่างแนวถนนของเส้นทางไปถึงที่ตั้งสะพาน ส่งผลให้ที่ดินเป็นที่ตาบอด

ชาวบ้านบอกว่าที่ผ่านมามีหน่วยงานไหนเข้ามาอธิบายให้ทราบอย่างชัดเจน ทำความตกลงให้เข้าใจก่อน หรือไม่มีการทำประชาวิจารณ์ มีการกำหนดราคาให้เลย เนื่องจากได้ค่าเวนคืนต่ำกว่าราคาซื้อขาย ดังนั้นเมื่อได้เงินแล้วก็ไม่สามารถซื้อที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สามารถทำการเกษตรได้เหมือนเก่า เพราะราคาจะสูงมาก ต้องไปซื้อที่ดินที่ราคาถูก ทำการเกษตรไม่ได้ผล “เคยได้ขายข้าว เดียวนี้ต้องซื้อข้าวกิน” บางคนกล่าวว่าผลของการเสียสละไม่ได้มีอะไรตอบแทนให้กับผู้ที่เสียสละเหล่านี้ เพราะไม่ได้รับผลประโยชน์จากการมีถนนเหล่านี้บางคนก็ย้ายไปอยู่ที่อื่น เพราะที่ถูกเวนคืนหมด ไปซื้อที่มีคุณภาพต่ำกว่าไกลออกไปจากชุมชน เพราะราคาจะถูกกว่าใกล้เมือง หลายคนที่เคยทำไร่ ทำนา ทำสวนปลูกผักขาย เช่น ปลูกถั่ว ปลูกแตง ปลูกมะเขือ ซึ่งเดี๋ยวนี้ไม่ได้ทำแล้ว ต้องกลายเป็นกรรมกรรับจ้าง

ได้รับผลกระทบ จากการทำนาข้าวออกรวงแต่ถึง ซึ่งชาวบ้านสันนิษฐานว่า อาจเป็นเพราะ ดงไฟจากสะพานใน ช่วงเวลาลงดิน ส่งผลให้ข้าวเป็นปืดรวมทั้งผลไม้อื่นด้วย เช่นมะม่วง

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชาวบ้านที่มีที่นาอยู่ติดกับสะพาน ได้รับผลกระทบ จากการทำนา ข้าวไม่มีรวง ซึ่งชาวบ้านสันนิษฐานว่า อาจเป็นเพราะ แสงไฟจากสะพานใน ช่วงเวลากลางคืนส่งผลให้ ข้าวไม่มีเมล็ดรวมทั้งผลไม้อื่นด้วย เช่นมะม่วงไม่ค่อยได้ผล ซึ่งชาวบ้านบอกว่ นอกจากจะถูกเวนคืน แล้วนาที่เหลือก็ทำนาไม่ได้ผล นอกจากนี้ยังได้รับผลกระทบจากการเสียงของรถยนต์ซึ่งวิ่งกันทั้งวัน ทั้งคืน รวมทั้งฝุ่นละออง และควันจากรถยนต์

ผลกระทบต่อครอบครัวและชุมชน นอกจากเรื่องถนนแล้วส่วนปัญหาอีกเรื่องคือการที่มีการตั้งบ่อนคาสิโนในประเทศเพื่อนบ้านส่งผลให้กระทบต่อชาวบ้านที่ชอบเล่นการพนัน ก็จะเข้าไป เล่นจะมีรถตู้มาบริการรับถึงในชุมชน และมีรถตู้บริการนำเที่ยวด้วย เก็บรายละ 700 บาทรวม ค่าอาหารด้วย และถ้าเหมารถเข้าไปคิดวันที่ 3,000 บาท หรือถ้าใครต้องการไปก็ไปแจ้งความ ประสงค์ที่บริษัทที่ด้านได้ เขาจะทำบัตรผ่านในฟรี เอกสารใช้เพียงสำเนาบัตรประชาชน และ นอกจากนี้ก็มีรถตู้ของคนไทย ไปหาลูกค้าในชุมชนพวกนี้จะมีค่านายหน้าได้หัวละ 100 บาท ในช่วงแรกมีชาวบ้านในหมู่บ้านเข้าไปเล่นเยอะ เดี่ยวนี้ไม่ค่อยไปแล้วเพราะเงินเริ่มหมด ก็มีบางคนเท่านั้นที่ เล่นจนเป็นหนี้ (เป็นหนี้ในระบบ) ในชุมชนที่ไปเล่นหมดไม่เยอะส่วนใหญ่ที่ไปเพราะอยากเห็น ยากรูหรือทดลองเล่นมากกว่า เดี่ยวนี้ที่เห็นส่วนใหญ่มาจากจังหวัดอื่นๆในภาคอีสาน เท่านั้นเห็น ส่วนใหญ่ที่นั่งรถตู้จะเป็นชาวบ้านหรือคน ระดับกลางลงไป คนรวยไปเล่นจริงๆ เขาจะมีรถส่วนตัว คนส่วนใหญ่เป็นคนระดับกลาง ชาวบ้านบอกว่าเดิมเริ่มมีบ่อนใหม่ 80% เป็นข้าราชการ แต่เดี๋ยวนี้ น้อยลงไปเยอะแล้วเพราะมีคำสั่งห้ามข้าราชการเข้าไปเล่น บางคนก็ไปเล่นหมดเงินแล้วก็ไปกู้นอก ระบบความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว มีบางกลุ่มมาจากต่างจังหวัด เขาเข้าบ้านไว้นอน เข้าไปเล่น ถ้าเล่นได้ก็จะกลับไปเล่นอีกในวันต่อไป ถ้าคนไหนหมดก็จะกลับบ้าน ปัจจุบันเริ่มมีขโมยเกิดขึ้นเยอะ บางคนก็ไปเล่นก็แอบนำยาบ้ากลับมา แต่ไม่ใช่คนในท้องถิ่น เนื่องจากมุกดาหารเป็นเมืองตะเข็บ ชายแดนที่มีความยาวไปขนานตามแม่น้ำโขง ทำให้การควบคุมและป้องกันการลักลอบยาเสพติดหรือ ของหนีภาษีค่อนข้างลำบาก แต่เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ก็จะบอกเหตุเกิดที่มุกดาหาร แท้ที่จริงคนที่ก่อ เหตุไม่ใช่คนมุกดาหาร คนทำประมงไม่กล้าหาปลากลางคืน (6 โมงเย็น-ตีห้า) เพราะกลัวผลพวงไป กับพวกลักลอบขนยาบ้าหรือของหนีภาษี

ปัจจุบันความสัมพันธ์ส่วนหนึ่งในชุมชนเปลี่ยนไปเนื่องจากมีคนต่างถิ่นเข้ามาอยู่มากขึ้น ไม่ค่อยคุ้นเคยและส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีความรู้กว่าคนในชุมชน ดังนั้นเมื่อไปแจ้งหรือขอความร่วมมือ ก่อนข้างยาก เช่นการเรียไรเงินทำบุญหรือกิจกรรมช่วยเหลือสังคมของชุมชน คนเหล่านี้จะซักถาม ละเอียด ว่าเอาไปทำไม จะจ่ายกันอย่างไร เป็นต้น ซึ่งชาวบ้านจะพูดว่าแสดงอำนาจ ไม่เหมือนคนใน ชุมชนจะได้รับความร่วมมือง่ายกว่า เพราะเข้าใจกันดีไม่ต้องพูดหรืออธิบายกันมาก หมู่ 10 จะมี โรงงานน้ำตาลขนาดใหญ่ คนงานส่วนใหญ่จะมาเช่าบ้านอยู่ในชุมชน

เรื่องการเปลี่ยนมือของที่ดิน ที่ดินเปลี่ยนมือไปเยอะ เปลี่ยนก่อนที่จะสร้างสะพาน ถนน ขยายถูกรเปลี่ยนเป็นของนายทุนหมดแล้ว ราคาที่ดินในปัจจุบัน ถ้า อยู่ไกลจากถนนก็ราคาประมาณ ไร่ ละแสนถ้าอยู่ใกล้กับถนนไร่ละ 1-2 ล้านบาท ชาวบ้านไม่สามารถซื้อได้ ส่วนใหญ่ก็เป็นนายทุนทั้งนั้น

อาชีพหลักในชุมชน เนื่องจากตำบลบางทรายใหญ่เป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับเมือง ดังนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่ก็จะดำเนินชีวิตต่างคนต่างทำมาหากิน การรวมตัวเพื่อทำกิจกรรมค่อนข้างรวมตัวลำบาก ด้านแรงงาน คนวัยหนุ่มสาวที่ไม่ได้เรียนต่อส่วนหนึ่งก็จะไปทำงานที่กรุงเทพฯ บางส่วนก็รับราชการหรือทำงานบริษัท ส่วนหนึ่งก็ไปทำงานในโรงงานน้ำตาล (หมู่ 8) สำหรับอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน เช่น

กลุ่มอาชีพในชุมชน สำหรับกลุ่มอาชีพที่เป็นสินค้า OTOP ของชุมชนเป็นเครื่องจักสานเช่น ตะกร้าหวายไม้ไผ่หรือทำจากผักตบชวา ขึ้นอยู่กับลูกค้าสั่งทำกันทุกหลังคาเรือน รายได้ประมาณ 3000 บาทต่อเดือน ส่วนตลาดจะมีลูกค้าเข้ามารับไปขายในร้านค้า ส่วนหนึ่งก็ไปวางขายที่ศูนย์การท่องเที่ยวเพื่อไว้ขายให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีปริมาณมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลต่างๆ เช่น งานพระธาตุพนม

อาชีพปลูกผักขาย (หมู่ 7-9) ปลูกผักขายถือว่าเป็นอาชีพหลักส่วนหนึ่งของชุมชน แต่ก็ไม่ได้รวมกลุ่มต่างคนต่างปลูกและมีลูกค้าหรือตลาดของตนเอง ปลูกผักริมแม่น้ำโขง ตลาดส่วนใหญ่ส่งขายที่ตลาดสดในเมือง บางส่วนก็ส่งประเทศเพื่อนบ้าน ปัจจุบันปริมาณความต้องการเพิ่มขึ้น ราคาที่สูงขึ้น ประเทศเพื่อนบ้านสั่งนำเข้าผักและปลานิลมากขึ้น

การเลี้ยงปลาในกระชังของชุมชนที่อยู่ริมฝั่งโขง

การเลี้ยงปลาในกระชัง (หมู่9และหมู่3) ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงปลานิลในกระชัง ในแม่น้ำโขง ประมาณ 1000 กระชัง ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากปริมาณการเลี้ยงจำนวนมากทำให้น้ำเสีย ลำห้วย โป่งซึ่งเชื่อมจากแม่น้ำโขงในช่วงนั้น เดิมเคยใช้อาบน้ำได้ เดี่ยวนี้อาบไม่ได้ ปกติปลาจะขึ้นมาวางไข่ เดี่ยวนี้ปลาที่เคยมีก็ตายหมด ปัจจุบันก็ให้วัว ควายกิน และสูบมาใช้รดผักเท่านั้น

ปัญหาเรื่องขยะ ปัจจุบันขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยวมีเยอะ ทำให้ดูสกปรก ทางเทศบาลไม่เคยได้เข้าประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาในพื้นที่ได้สะพาน นอกจากปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น เทศบาลต้องมีหน้าที่กำจัดขยะเอง ปี 2550 เทศบาลต้องตั้งงบประมาณในการจัดเก็บขยะเอง แต่ตัวเลขที่บันทึกว่าจำนวนขยะเพิ่มขึ้นมากน้อยขนาดไหนยังไม่มี ที่ผ่านมา ถ้ามีงานเกี่ยวกับสะพานเช่น งานเปิดสะพาน ก็จะได้รับหนังสือขอความร่วมมือ เช่นรับผิดชอบด้านสถานที่ จัดทำข้าวกล่องให้เจ้าหน้าที่ที่มาอำนวยความสะดวก สำหรับผลประโยชน์ของท้องถิ่นยังไม่ทราบว่าจะสามารถจัดทำเก็บภาษีที่เกี่ยวข้องอะไรได้บ้าง ด้านนโยบายจากคณะผู้บริหารชุดเดิมซึ่งหมดวาระแล้ว ตั้งใจจะขอเช่าพื้นที่ของ ธารักษ์ ซึ่งอยู่ใกล้สะพาน เพื่อจัดทำพื้นที่กระจายสินค้าของตำบล จัดให้มีสินค้าพื้นบ้านมาขายให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งตอนนี้

ข้อเสนอแนะของชุมชน

- อยากให้มีถนนขนานกับสะพานเพื่อที่ชาวบ้านจะได้มีทางเข้าออกได้
- ไม่อยากให้มีการกั้นรั้วเพื่อนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมสะพานจะได้มีที่จอดรถได้สะดวก ชาวบ้านก็จะสามารถขายของให้กับนักท่องเที่ยวได้ควรจัดภูมิทัศน์ได้สะพานให้สวย เพื่อช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาดูสะพานมากขึ้นชาวบ้านจะได้ขายของได้มากขึ้น และเสนอให้ อบต.
- จัดภูมิทัศน์รอบ ๆ สะพานให้สวยงาม เป็นจุดชมวิว และมีที่ทิ้งขยะเพื่อไม่ให้ดูสกปรก

4.8 สรุปผลกระทบของเส้นทาง EWEC ต่อการพัฒนาจังหวัดมุกดาหาร

จากการศึกษาข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติงานของจังหวัดมุกดาหาร ตั้งแต่แผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี งบประมาณปี พ.ศ.2548-2552 และแผนพัฒนาจังหวัดประจำปี พ.ศ.2548-2549 ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้บริหารและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดมุกดาหาร พบว่าจังหวัดมุกดาหารเร่งขยายเส้นทางการคมนาคมเพื่อขยายถนนให้เป็นสี่เลนส์เพื่อเพิ่มความสะดวกต่อการสัญจรเชื่อมโยงต่อจากจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดขอนแก่น แต่ยังมีปัญหาในช่วงอำเภอดงคำชะอีเพราะเส้นทางที่ตัดผ่านบางช่วงจะตัดผ่านชุมชนโดยเฉพาะในเขตอำเภอดงคำชะอี ซึ่งเป็นช่วงที่ชุมชนหนาแน่นยากต่อการขยายเส้นทาง ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการเจรจาต่อรองการชดเชยค่าเวนคืน

ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมของจังหวัดมุกดาหารที่เห็นได้ชัดเจนคือ การค้าบริเวณชายแดนที่คึกคักหลังจากการเปิดสะพาน รถทัวร์จากฝั่งสปป.ลาว เข้ามามากในวันเสาร์-อาทิตย์ ส่วนการลงทุนขนาดใหญ่ๆ มีบ้างแต่ไม่มากนัก ด้านการขนส่งหลังจากมีการเปิดใช้สะพานฯ การขนส่งขนาดใหญ่จะเปลี่ยนเส้นทางขนส่งจากทางเรือเป็นทางบกแทน แต่ก็มีผู้ค้ารายย่อยที่ยังใช้เส้นทางน้ำอยู่ และนอกจากนี้เมื่อเอกชนเข้ามาทำศูนย์ Logistic แต่ก็ขาดทุนเนื่องจากมีผู้มาใช้บริการน้อยสำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีน้อยเพราะมีข้อจำกัดหลายอย่าง ส่วนใหญ่คนที่มาเที่ยวจังหวัดมุกดาหารจะมาที่ตลาดอินโดจีน และนอกจากนี้ยังพบว่ามี การสร้างโรงแรมเพิ่มจำนวนมากไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่ข้ามไปเที่ยวฝั่งลาวและเวียดนาม แต่ที่น่าเป็นห่วงคือประเทศลาวเองก็กำลังเร่งสร้างโรงแรมและรีสอร์ทไว้รองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบกับธุรกิจโรงแรมของจังหวัดได้ในอนาคต แต่อย่างไรก็ตามทางจังหวัดได้มีแผนความร่วมมือเกี่ยวกับโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการเปิดสะพานมิตรภาพแห่งที่2ซึ่งเป็นในลักษณะของการทำประชา สัมพันธ์ร่วมกันระหว่าง 2 ประเทศ เช่น โปรแกรมท่องเที่ยว รับประทานอาหารเช้าที่มุกดาหาร อาหารเย็นที่สะหวันนะเขต ขณะนี้ยังเป็นแนวทางการร่วมมือซึ่งอยู่ในระหว่างการเจรจา

ด้านสังคมและชุมชน ที่ปรากฏเห็นได้อย่างชัดเจนคือ **เรื่องการเปลี่ยนมือของที่ดิน** ที่ดินเปลี่ยนมือไปเยอะ เปลี่ยนก่อนที่จะสร้างสะพาน ถนนขยางกูรเปลี่ยนเป็นของนายทุนหมดแล้ว ผลจากการเปิดบ่อนคาสิโน ของประเทศลาวมีคนไทยข้ามไปเล่นพนันจำนวนมาก ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือนักพนันที่ไปเล่นหมดตัว ก่อให้เกิดระบบส่งผลกระทบต่อครอบครัว และนอกจากนี้ยังใช้เป็นเส้นทางที่มีการลักลอบขนยาเสพติด ความสัมพันธ์ในชุมชนเมืองเริ่มเปลี่ยนไปเนื่องจากมีคนต่างถิ่นเข้ามาอยู่มากขึ้น ไม่ค่อยคุ้นเคย และไม่ค่อยร่วมมือกิจกรรมของชุมชน ส่วนผลดีคือเกิดตลาดชุมชนเล็กๆบริเวณหน้าด่านศุลกากร ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งมีรายได้จากการค้าขายในช่วงเย็น รอลูกค้าที่กลับจากประเทศลาวจะเริ่มมีลูกค้าทยอยกลับในช่วง 4 โมงเย็นเป็นต้นไป